

Laten we eerste eens even van dichtbij kijken naar het centrale werkwoord in de tekstwoorden uit Mattheüs 13, (de grote gelijkenisrede van Jezus, waarin liefst acht gelijkenissen staan, waarvan die van de schatkamer de laatste is). Het centrale werkwoord luidt: **een leerling worden**. Leerling zijn we allemaal geweest op school, in de kerk spreken we over 'vorming en toerusting', en gaat het om blijvend leren, om een leerling zijn en blijven.

Het Griekse werkwoord 'mattheteuo' – sommigen horen er de naam van Mattheus in, als zou de evangelist een portret van zichzelf geven in deze verzen – is een zogenaamd *transitief* werkwoord, dat wil zeggen, dat het een verandering beschrijft, dat 'leerling worden' een verandering inhoudt en bewerkt, en is het daarom niet in heel het Nieuwe Testament te doen? Straks aan het eind, in Mattheus 28, wordt dit werkwoord nog een keer gebruikt, in het bekende zedingsbevel: "Gaaf dan heen, maakt **alle volken** tot mijn leerlingen, hen dopende..." enz. Dan wordt ditzelfde werkwoord gebruikt voor de aanspraak van het Evangelie van Jezus Christus op ieder volk en alle creatuur: dat wij zijn leerlingen zijn. Dat wij zijn naam en stempel dragen en zijn weg volgen.

Onze tekst zegt ook nadrukkelijk: **iedere** schriftkundige dan – als het al over Mattheus gaat in deze verzen, dan niet alleen over Mattheus. Dan gloort in dit hoofdstuk, in deze bondige verzen, deze kleine gelijkenis, reeds de horizon van de christelijke zending en de missionaire gemeente, die zichzelf verstaat als leerling-gemeente.

Er staat ook nog een nadere bepaling bij. De verandering van het leerling worden van Jezus wordt in de tekst nader omschreven als: 'die een leerling geworden is van het Koninkrijk der hemelen.' Het gaat niet om onze koninkrijkes, maar om het Koninkrijk van God. Dat is het perspectief van het leren. Het gaat erom, dat wij **zijn** Koninkrijk gaan zoeken en verwachten, zoals het Onze Vader hierom bidt: kome **uw** Koninkrijk!

Ik denk dat ons leren omgeven is door veel traagheid. Dat we wel het een en ander weten, van de Bijbel en het geloof,

maar of we het ook begrijpen?

De baliemedewerker van de paarse krokodil

is er duidelijk een, die duidelijk niet wakker is.

Die formulieren belangrijker vindt dan menselijk contact

en procedures belangrijker vindt

dan de smekende kinderoogen.

Begrijpen jullie het ook?

Die vraag stelt Jezus aan zijn leerlingen!

Begrijpen jullie wat ik met deze gelijkenissen heb gezegd?

Mattheus geeft ze het volle pond, want ze antwoorden

volmondig en zonder aarzelen: Ja.

Een Ja dat in de lijdensgeschiedenis, verderop in het Evangelie,

zwaar onder druk komt te staan. Dan gaat Jezus zijn weg alleen.

Begrijpen wij wat ons gezegd is?

- hoe de boodschap van het Evangelie vraagt

om een transitie – een verandering van onze houding en gewoonten;

- hoe we het nieuwe en het oude bij elkaar moeten houden,

- en hoe we elkaar mogen dienen met de schatten,

gaven en talenten uit de voorraadkamer van ons hart?

Als we maar niet zijn als de man van het loket,

als mr. Scrooge bij Charles Dickens

of Dagobert Duck die zwemt in zijn geld

en de deuren van zijn voorraadschuur potdicht houdt...

Mijn grootvader was magazijnmeester bij een metaalbedrijf in Vlaardingen,

wat ons als kind op zaterdagmiddag

wel eens in de magazijnen van het bedrijf bracht.

Schroeven, moeren, bouten, plaatjes, klemmetjes,

van de vloer tot het plafond opgetast, keurig geordend.

En een die er feilloos de weg wist,

die geen 4mm boutje zou pakken voor een 6mm formaat.

Zo is ook die beheerder in de gelijkenis.

Zo zie je de Arabische soeks en Indiase winkeltjes voor je,

of een goed gevulde Hollandse kelder, vroeger, in de tijd van de koopvaardij,

gevuuld met gerookte hammen, pekervis, gemberpotten en ingelegde sperziebonen.

De magazijnmedewerker of eigenaar weet de weg.

Ga je zitten om een stofje te bekijken,

ben je een half uur later nog bezig met zo'n Indiër,

want die haalt letterlijk alles uit de kast, oude en nieuwe stoffen,

moderne en klassieke designs, in de meest fantastische kleuren,

en ja, shipping is included, je kunt alles thuisgestuurd krijgen.

Als je niet meer van zo'n verkoper afkomt, kun je altijd nog vragen...:

'Heeft u ook krokodillen? Liefst een paarse.'

Volgens sommige uitleggers past het beeld van een heer des huizes,

dan wel pater familias, zoals de Latijnse Bijbel heeft,

niet helemaal bij het beeld dat de tekst oproept.
Tussen twee haakjes: voor 'een schriftgeleerde'
gebruikt de Latijnse Bijbel het woord scriba.
Iedere scriba dan... Dan moet ik toch ook even aan onze eigen scriba denken,
die wekelijks vol ijver uit haar indrukwekkende voorraden tevoorschijn haalt,
op krukken en wel, met een briefje hier en een telefoontje daar,
een werkschema hier en kerkbladstukje daar –
wat de opbouw van de gemeente dient.
De tekst gaat over een man, een heer, maar zie,
hoe ons in de twintigste eeuw vrouwelijke ambtsdragers geschonken zijn,
zodat je achter het thema 'leerlingen gezocht'
met een gerust hart m/v mag zetten!

Klopt het beeld van de gelijkenis helemaal?
Hoort een voorraadkamer, een schatkamer,
niet eerder bij een tempel of een koning dan bij een huisvader?
En kwamen normaal gesproken uit de voorraadschappen
geen wijn, olie, graan, vruchten, of ook kleding en gereedschap tevoorschijn?
Wat zijn dan 'nieuwe en oude dingen'?
Wat hebben die te maken met 'een discipel worden van Gods Koninkrijk'?
Zouden die oude en nieuwe schatten te maken hebben
met het Oude en Nieuwe Testament?
Die je nooit tegen elkaar uit kunt spelen,
Die elkaar aanvullen en uitleggen, die onlosmakelijk bij elkaar horen
en samen de voorraadschuur vormen waar de kerk uit leeft?
Sommige kerken, zoals de Grote Kerk in Harlingen,
hebben het uiterlijk van een pakhuis, een voorraadschuur
die je in het klein ook langs de grachten aantreft in dezelfde steensoort.
De kerk als voorraadschuur en schatkamer,
dat spreekt ook in deze kerk aan met zijn rijke geschiedenis,
die teruggaat tot de 14^e eeuw, verder terug nog dan 500 jaar Reformatie.

In later tijd is men in de tekst de christelijke leraren gaan zien,
schriftgeleerd als die waren en huismeesters over de velerlei genade van God.
Maar in de tijd van Jezus waren er nog geen christelijke leraren,
hoe graag wij hun portret ook in de tekst zouden willen teruglezen,
en dat niet alleen, als wij de predikanten in onze kerk 'herders en leraren' noemen,
dan vormen deze woorden bij Mattheüs ook een aardige profielschets:
ja, we willen een schriftgeleerde en goed onderlegde dominee m/v,
maar dan wel een met een pastoraal hart,
met missionaire bezieling of een creatieve geest,
het liefst alle drie, als hij maar een leerling is geworden
en uit zijn voorraadschuur tevoorschijn haalt enz....

De kerkvaarder Augustinus helpt ons op weg om de lijn breder te trekken
dan de ambtsdragers bij de interpretatie van de tekst
wanneer hij schrijft in gedachten over de christelijke liefde:

'het hart van de mens is als een voorraadschuur.
Zorg ervoor dat die voorraadschuur op orde is.
Zorg ervoor dat hij goed gevuld en op orde is'.
Dan zul je ook in liefde kunnen leven
en je naaste kunnen liefhebben als jezelf.'
Door uit je voorraadschuur te delen wat de ander nodig heeft,
zo, dat je er zelf ook blij van wordt.
Want gevende liefde is de ware liefde
en blijdschap de vrucht van de liefde!'

Ons hart een voorraadschuur, waar we zelf verantwoordelijk voor zijn,
om hem goed te vullen en eruit mede te delen –
wat een prachtige lijn is dat bij de uitleg van onze gelijkenis!
Het gaat dan inderdaad misschien dit keer niet
om wijn en voedsel en kleding, maar eerder
om het voorbeeld van een joodse wetgeleerde,
die een schat van wijsheid beheert en opent,
en daarbij hoopt en bidt dat hij oude en nieuwe zegt en doorgeeft.
Een geleerde, die de wet en de profeten,
die de Thora is toegedaan, én deze in zijn interpretatie
op een nieuwe situatie toepast.
Gods woord is van alle eeuwigheid én tegelijk elke dag nieuw,
in de toepassing op ons leven vandaag,
op de cultuur en de wereld van vandaag,
waarin zoveel mensen hun deuren en harten
en voorraadkamer op slot houden. Uit frustratie en onvrede,
de gewone Nederlander, of wie of wat ook maar.

Wij leven in een wereld waarin individualisme en relativisme hoogtij vieren
en waarin wij de wegen van de liefde verleerd en vergeten zijn.
Aldus cultuurwatchers Kloens en Van Duijn.
Wij weten amper meer wat een voorraadschuur is, val ik hen bij,
terwijl mijn andere grootvader nog dagelijks 20 monden moest vullen
tijdens de oorlog, uit zijn voorraden van kleine kruidenier.
Wij zitten achter onze pc of tablet en klikken aan wat we willen kopen.
We hebben online toegang tot een universele voorraadschuur,
huizen, goederen, auto's, vakanties, pakketdelen, hebbedingetjes,
alles wat we willen hebben.
Dat geeft ons ten onrechte het gevoel dat we koning over de wereld zijn.
Dat vernauwt onze blik op de werkelijke mondiale verhoudingen
en de vraag en opdracht tot mondiale gerechtigheid.
Laat alle schoolklassen het daar eens over hebben
in plaats van een verplicht snoeptochtje naar het Rijks,
waar het al berendruk is.

Wij zullen moeten terugkeren naar de maat van de liefde.
Vroeger zeiden we: je trekt de wereld in om de wereld te ontdekken.

Tegenwoordig trekt de wereld door ons heen.
Alleen de Thora en het Evangelie kunnen ons behoeden
voor mateloosheid en consumptisme,
omdat ze een appèl doen op ons hart
om leerlingen te worden van een ander spoor,
een ander rijk dan dat van hebben en houden.
De man in de gelijkenis tast diep in zijn voorraadschuur
om anderen van dienst te zijn.
Hij weet dat delen vermenigvuldigen is
en dienstbaarheid de weg tot de vreugde.
De mededeelzaamheid van de heer des huizes
in de gelijkenis die Jezus vertelt is aanstekelijk
en steekt schril af tegen het dikke ik van vandaag.

En die twee schatten die hij tevoorschijn haalt:
nieuwe en oude. Ja: het nieuwe staat wel voorop,
de komst van Gods Koninkrijk, dat alles in een nieuw licht zet,
maar het oude wordt niet afgeschreven.
De kerk is niet in de plaats gekomen van het joodse volk.
Niemand wordt afgeschreven in Gods Koninkrijk omdat hij oud of zwak is,
en niemand voorgetrokken omdat hij jong of sterk is.
Het Evangelie kent geen aanzien des persoons
en predikt geen radicale breuk met het verleden.
De wijsheid van God is, om ze bijeen te houden,
heden, verleden en toekomst.
Thora en Evangelie.

Laten wij, tot slot, nog één keer kijken
naar de paarse krokodil en de verstokte baliemedewerker.
Aan **onze** automatische handelingen en reacties
waarmee **wij onze** naasten in de kou laten staan.
Laten wij onze ogen en oren openen.
Leerlingen worden van het Koninkrijk der hemelen
ons hart laten spreken
en de voorraadschuur van onze gaven en talenten
ten dienste stellen van elkaar en de mensen op onze weg.
Met de woorden van een kinderlied:

Handen heb je om te geven
van je eigen overvloed
En een hart om te vergeven
Wat een ander jou misdoet

Open je oren om te horen
Open je hart voor iedereen.

Amen